

UPPSALA
UNIVERSITET

Lathund för B-uppsatser i retorik

Avdelningen för retorik
Litteraturvetenskapliga institutionen
Uppsala universitet, 2013

Jon Viklund

Innehåll

Förord	2
1. Att skriva en B-uppsats i retorik	3
2. Att skriva PM	8
3. Citat och hänvisningar	9
4. Fotnoter	10
5. Käll- och litteraturförteckning	15
6. Bedömningsgrunder för B-uppsats i retorik	16
Appendix:	
Betygskriterier, Retorik B, uppsats 7,5 hp	18
Anvisningar för titelsida	19

Förord

Lathund har enligt Nationalencyklopedins ordbok två betydelser: 1) lat person; 2) hjälpmedel som underlättar visst tankearbete. Det är i den senare betydelsen som ordet här används. Denna samling av råd kring uppsatsarbetet kan visserligen i bästa fall hjälpa dig att effektivisera ditt arbete, och därmed undvika onödigt merarbete, men att skriva uppsats är inget för den lättjefulle. Tiden utsatt för arbetet är begränsad och du måste använda den väl. Lathunden innehåller kortfattade råd om att finna ämne och anvisningar för hur uppsatsen ska läggas upp och utformas. Sist beskrivs de bedömningsgrunder som betygssättningen utgår ifrån.

Uppsatsens formalia – hänvisningar, utformning av noter och litteraturlista ges relativt stort utrymme. Men det viktigaste i uppsatsen är frågeställningen, argumentationen och resultaten. Man ska för den skull inte underskatta betydelsen av vetenskaplig noggrannhet vad gäller citat, hänvisningar och språklig framställning. En uppsats som slarvar med språk och formalia ger intryck av att också vara slarvigt tänkt. Vad värre är: brister i exempelvis återgivning av citat eller felaktigheter i referenser till åberopade källor kan försvåra för läsaren att ta del av uppsatsen. Var alltså mycket noggrann när du går igenom uppsatsen och läs noga igenom lathundens anvisningar för citering och notapparat.

Lathunden innehåller råd och riktlinjer som dels vilar på en praxis på institutionen för litteraturvetenskap, dels grundas i författarens personliga uppfattningar, dels hämtats från undervisande kolleger. Märk väl att många frågor kring retorikämnets beskaffenhet liksom uppsatsens teori och metod är föremål för diskussion. Lathunden är ett arbetsdokument som kan uppdateras kontinuerligt. Det kan vidare hända att din handledare har en avvikande uppfattning i någon fråga, vilket är helt i sin ordning. Det finns ett utrymme för varje lärare att precisera anvisningarna eller ge avvikande riktlinjer om det anses motiverat.

JV, januari 2013

1. Att skriva en B-uppsats i retorik

Att finna ett ämne

Att skriva B-uppsats är en övning i vetenskapligt arbete. Det är en självständig uppgift där du på egen hand ska finna ett ämne, formulera en forskningsfråga och välja en lämplig form av analys för att kunna besvara frågan. Målet med vetenskapligt arbete är att öka kunskapen om och förståelsen av vår omvärld. B-uppsatsens ramar är begränsade, men även om det inte krävs att den ska utvinna verkligt ny kunskap om ett ämne bör detta ändå vara målet att sträva mot.

Vad ny kunskap är beror förstås på valet av ämne och inriktning på analysen. En analys inom retorikämnet kan ha helt skilda inriktningar. Du kan välja att utgå från ett konkret material (t.ex. Fredrik Reinfeldts sommartal) och undersöka det utifrån retoriska frågeställningar. Objektet för analysen är då i första hand ditt material. Med en annan inriktning på analysen tar du snarare din utgångspunkt i en generell frågeställning (t.ex. hur smädelse utnyttjas i tv-debatter) och använder då det empiriska materialet som exempel på det som du vill beskriva och diskutera. Det primära objektet är då smädelsen som en retorisk handling. Du kan också välja en teoretisk inriktning (t.ex.: vilken funktion har begreppet ”negation” i det som Kenneth Burke kallar religionens retorik?), och uppsatsen har då inte ett material i samma mening som i de föregående analyserna. De anförda exemplen på analystyper producerar resultat på olika sätt: ny kunskap om materialet, nya insikter om en form av retorisk talhandling, eller en förbättrad förståelse kring ett teoretiskt problem. Ofta går förstås dessa analystyper ihop, och i många fall kan en välskrivna uppsats ge ny belysning på såväl material som retoriskt fenomen.

En uppsats i retorik bör utgå från de frågeställningar som ställs inom denna disciplin: om påverkan och kommunikation, om argumentation, stil, visuella uttryck, kroppsspråk; om publikens och den allmänna situationens inverkan på tal eller skrift; om hur ideal och värderingar i ett samhälle präglar vårt sätt att kommunicera och vice versa; hur synen på retorik har sett ut vid olika tider i historien. Listan kan förstås göras längre. Det som i regel utmärker en bra uppsats är att den innehåller ett intressant problem. Ett material utgör inget intressant problem i sig, och att fråga sig *hur gör författaren för att övertyga...* är endast inledningen på arbetet med en forskningsfråga. Man bör också försöka motivera ämnet så att det blir en relevant forskningsuppgift. Kanske du vill studera en författare – säg en partikel-

fysiker – som har funnit ett nytt beteendemönster för de elementarpartiklar hon studerar, och hon vill beskriva detta för en bredare allmänhet. Hur kan hon språkligt åskådliggöra dessa beteendemönster? Kanske vore det relevant med en analys av forskarens bildspråk? En uppsats bör alltid inledas med en bakgrundsbeskrivning som just bl.a. formulerar ett forskningsproblem. Beskrivningens retoriska funktion är att övertyga läsaren om att du funnit ett angeläget problem som kräver sin undersökning!

Valet av ämne bör ske tidigt. Utnyttja gärna handledaren som ibland kan ge uppslag till ämnen. Välj ett ämne som är väl avgränsat. För en B-uppsats är det lämpligt med ett mycket begränsat material: ett eller ett par tal, en tidningsartikel, en annonskampanj. Avgränsningen kan också göras på andra sätt. En teoretisk uppsats kan t.ex. gärna inrikta sig på ett visst begrepp eller en begränsad frågeställning hos en författare. Diskutera alltid ämnet med din handledare, som med sin erfarenhet kan bedöma om det är forskningsbart.

Syfte och frågeställningar

Du måste klart formulera uppsatsens syfte, dvs. vad du avser att göra och vilket mål uppsatsen har. Syftet måste vara väl motiverat. Fråga dig själv: är mitt syfte relevant (allmänt sett och utifrån retorikämnet)? Är det intressant för andra än dig själv? Är det möjligt att genomföra på utsatt tid? Passar retorikämnets metoder för att undersöka ämnet? Syftesbeskrivningen kan gärna kompletteras med frågeställningar som konkretiserar de forskningsuppgifter som du tar dig för. Tänk på att frågorna måste besvaras i uppsatsen.

Teori och metod

Varje uppsats har mer eller mindre uttalade teoretiska och metodiska utgångspunkter, och i inledningen är uppgiften att formulera dessa förutsättningar. Ett krav är att uppsatsen har ett visst retoriskt perspektiv på det den vill undersöka. Det kan vara den klassiska retoriken (Aristoteles syn på ethos eller pathos; statusläran) eller moderna retoriska perspektiv (en modern argumentationsanalys, Kenneth Burkes idé om identifikation, Chaïm Perelmans publikbegrepp). Även en enkel retorisk analys (t.ex. appliceringen av partesläran på ett tal) bär med sig föreställningar om vad retorik är och vad en retorisk analys kan säga. Det retoriska perspektivet måste kort sagt beskrivas i inledningen. Teorin kan också vara vidare formulerad, exempelvis en beskrivning av en viss genusteori eller en semiotisk teori. Alla centrala begrepp i uppsatsen bör definieras i inledningen.

Metoden beskriver vilken form av analys som du använder för att besvara dina forskningsfrågor. Ska du t.ex. jämföra två tal eller analysera topiker i en text? Om du avser att

studera pathosappeller utgår du sannolikt från en viss teori (vad skapar känslor?) och det gäller att beskriva hur dessa grundantaganden kan operationaliseras i en analys (t.ex. genom att sortera ut och beskriva vissa retoriska figurer i ett tal). Det kan vara fråga om att beskriva en form av stilanalys. Du kanske behöver diskutera de begrepp som du särskilt vill använda (t.ex. metafor och allegori). Ofta är det angeläget att diskutera de avgränsningar man gjort i analysen och motivera på vilket sätt urvalet är representativt för det som ska beskrivas.

Tidigare forskning och litteratursök

Det ingår i forskningsuppgiften att undersöka vad som tidigare skrivits om ditt ämne. Även om det saknas tidigare undersökningar (vetenskap, kritik eller journalistik) om ditt specifika material måste du ändå gå vidare. Kanske det inte finns mycket skrivet om Fredrik Reinfeldts tal i Riksdagen den 18 januari 2012, men det finns tidigare forskning om Reinfeldts retorik som kan vara av värde, eller mera allmänt om politisk retorik. Syftet med lyfta fram tidigare forskning är inte i första hand att visa att det man själv gör är *ny* forskning; viktigare är att tidigare forskning kan hjälpa en att komma längre i uppgiften att nå ny kunskap eller nya insikter i ämnet för handen. Pröva följande sökvägar:

- Sök i Libris. Sök på både författare och ämne.
- Gör sökningar i databaser tillgängliga via Uppsala universitetsbibliotek. Pröva t.ex. JSTOR (främst amerikansk forskning) och Artikelsök (om du söker efter fr.a. dagstidningsartiklar).
- Gå igenom *Rhetorica Scandinavica*.
- För retoriska begrepp, gå till retoriska uppslagsböcker som t.ex. Theresa Enos *Encyclopedia of Rhetoric and Composition. Communication from Ancient Times to the Information Age* eller Thomas O. Sloanes *Encyclopedia of Rhetoric*. Där finner du dessutom referenser till andra verk.
- Gör kedjesökningar. Dvs. börja med en retorikvetenskaplig artikel eller bok som behandlar ditt ämne och följ referenserna till nya studier, som i sin tur leder vidare till nya studier.
- Sök på Google (och Google book search) eller annan sökmotor.

Tänk på att alltid kritiskt granska den information du finner. Det gäller särskilt ovetenskapligt material på nätet.

Uppsatsens avsnitt

Alla uppsatser måste ha en inledning, en analysdel och en sammanfattning. Referenser till uppsatsens citat och hänvisningar ska redovisas i fotnoter samt i en litteraturlista (se avsnitt 3).

Inledningen ska beskriva bakgrunden till ämnet, ditt syfte och dina frågeställningar. Här ska du redovisa dina överväganden kring teori, metod och material. Här kan du också gärna beskriva uppsatsens disposition. Tänk på att all text i inledningen ska kunna motiveras i relation till den efterföljande analysen. Ödsla inte utrymme åt långa teoretiska resonemang som inte läsaren behöver för att greppa analysen.

Analysen bör kvantitativt uppta huvuddelen av uppsatsen. Tänk på att det är *din* analys som bör stå i fokus! Koncentrera dig på den tes som du driver. Samtidigt är det av värde att du för in tidigare forskning i din text, men se till att markera din egen ståndpunkt. Var noga med att läsaren har klart för sig vem det är som påstår saker i din text: är det du, materialet eller en tidigare forskare?

I vetenskaplig argumentation bör personliga åsikter undvikas. Anförda argument bör motiveras på sakliga grunder. Det är också samtidigt viktigt att försöka göra framställningen intressant genom att tolka analysresultaten och försöka begrunda de vidare följderna av analysen. Ibland kan man avsluta uppsatsen med ett avsnitt där författaren ger sig tillåtelse att spekulera mera fritt om de vidare implikationer som följer av analysen.

Sammanfattning: Här bör analysens resultat klart framgå. Var nu noga med att gå tillbaka till det inledande avsnittet om uppsatsens syfte och frågeställningar. Har du uppfyllt syftet? Är frågeställningarna besvarade?

Uppsatsens utformning

Omfånget ska vara runt 4500–5500 ord (motsvarande ungefär 10–12 sidor text exklusive framsida, innehållsförteckning, litteraturlista och eventuella bilagor), bokstavsstorlek 12 punkter, radavstånd 1,5, vänster- och högermarginal ca 2,5 cm. Välj ett antikvatypsnitt för brödtexten, t.ex. Times New Roman eller Garamond. Samma typsnitt som används i brödtexten bör också användas i fotnoter. Rubriker ska markeras med fetstil eller större typsnitt. Sätt gärna texten med rak högermarginal. Rak högermarginal kräver i regel avstavningar, men vänta med detta arbete tills texten är helt färdig. Använd *Svenska skrivregler* som rättesnöre för avstavningar.

Välj en intresseväckande titel som samtidigt ger god information om vad uppsatsen handlar om. Formaliaanvisningar skiljer sig olika ämnen emellan, och för

enkelhetens skull bör du följa de anvisningar för notreferenser och citering som anges i följande avsnitt. Här kommer ytterligare några punkter att hålla i minnet:

- Uppsatsen ska pagineras, dvs. det ska finnas en sidnumrering. Den första paginerade sidan är antingen sidan med innehållsförteckningen eller den första textsidan som följer efter innehållsförteckningen. Titelsidan ska alltså inte pagineras, och som regel räknas den inte heller i sidnumreringen.
- Nytt stycke kan markeras på två olika sätt. *Antingen* gör du ett indrag i början av varje nytt stycke (använd då tabben och inte mellanslagstangenten). Märk väl att första stycket efter rubrik eller efter blankrad, som vid blockcitat, *inte* ska inledas med indrag. *Eller* så markerar du nytt stycke med blankrad. Man ska dock inte blanda ihop de två sätten: man får inte kombinera blankrad och indrag.
- Använd gärna underrubriker för att förtydliga din argumentation och ange fokus i framställningen.
- Alla verk ska kursiveras, t.ex. Aristoteles *Retoriken* och Fritz Langs film *Metropolis*. Även tidningar, tidskrifter och namn på tv-program ska kursiveras, t.ex. *Aftonbladet* och *Kvällsöppet med Ekdal*.
- Artiklar, kapitel, uppsatser och andra delar av verk ska omges med citattecken, t.ex. ”Tidningsnotisens struktur” i Roland Barthes *Kritiska essäer* eller Edith Södergrans dikt ”Världen badar i blod” i *Septemberlyran*.
- Använd gärna bilder och illustrationer om dessa är relevanta för framställningen. Var dock noga med att ange källa.

Språk och formalia

En vetenskaplig uppsats bör vara begriplig och språkligt korrekt. Därutöver är det ett plus om framställningen är intresseväckande och skriven med ett personligt engagemang. Undvik dock talspråk och slang. Uppsatsen bör skrivas för läsare som förväntas ha grundläggande kunskaper om retoriken.

Det finns flera normerande språkläror som du kan konsultera när du bli osäker över vad som är korrekt språkbruk eller när handledare påpekat vissa brister i framställningen. Använd ordbehandlingsprogrammets stavningskontroll, men tänk på att den inte är en garant för att stavningen blir korrekt, du måste fortfarande kontrollera stavning genom noggrann korrekturläsning. Ta här gärna hjälp av en annan läsare. Frågor om stavning, böjning och sammansättningar får du svar på i SAOL, som finns sökbar på Svenska Akademiens hemsida.

Den bästa och mest utförliga språkhandboken för uppsatsskrivande (och annat skrivande) är Språkrådets *Svenska skrivregler*, vars tredje utökade upplaga utkom 2008. Där finns rekommendationer i språkriktighetsfrågor, anvisningar för förkortningar osv. Ett smidigt sätt att snabbt få information om sådana saker är också att gå in på Språkrådets hemsida: <http://www.sprakradet.se/>. Här finns bl.a. en frågelåda där man kan skriva in fraser och sökord. Vill du exempelvis ta reda på Språkrådets rekommendationer kring konstruktionerna ”större än jag” eller ”större än mig” skriver du endast in någon av fraserna i sökrutan: <http://www.sprakradet.se/frågelådan>.

2. Att skriva PM

Det första steget i uppsatsarbetet är att presentera ett ämnesförslag för handledaren. Förslaget till ämne ska presenteras i form av ett pm, omfång 1–2 sidor. Pm:et ska kortfattat beskriva din forskningsidé så att läraren ska kunna bedöma dess genomförbarhet och relevans. Tänk över följande punkter när du ska presentera din idé:

- **Ämnet** och utgångspunkter för ämnesvalet: bakgrunden till ämnet, formulering av det problem som du vill diskutera (**problemformulering**).
- **Tidigare forskning** och rådande uppfattning. Vad finns redan skrivet om ditt ämne, eller vilka uppfattningar är rådande om det ämnesfält du vill behandla. Hur förhåller sig din egen forskningsidé till den tidigare forskningen eller den allmänna uppfattningen? I vilken mån är det möjligt för dig att korrigera den rådande uppfattningen eller att tillföra något till den?
- **Syfte**: en koncis formulering av forskningsidén. Specifika forskningsfrågor?
- **Material**: Hur ska det avgränsas? Är det tillgängligt?
- **Teori och metod**: Vilken typ av analys krävs för att svara på dina forskningsfrågor? Vilka teoretiska perspektiv kan vara användbara för att belysa ämnet? Vilka typer av begrepp kommer att stå i centrum?
- **Är undersökningen intressant (för andra än dig)?** Svarar den mot ett problem som en retorisk analys kan belysa? Är retoriken särskilt väl ägnad att undersöka detta problem?

Några av punkterna kommer att vara svåra att besvara innan du går djupare ner i uppsatsarbetet. Det kan t.ex. ta tid att få grepp om forskningsläget. Men det är inte desto mindre viktigt att reflektera över den allmänna meningen kring en forskningsfråga, och för den delen den rådande uppfattningen om frågan över huvud taget. Detta hänger samman med den sista punkten som rör ämnets angelägenhetsgrad. Också frågan om de metodiska utgångspunkterna – valet av teori, begrepp, avgränsningar osv. – kan ta tid att få grepp om. Här bör du använda handledaren som bollplank.

3. Citat och hänvisningar

I en vetenskaplig uppsats ska det klart framgå vilka idéer som är författarens och vilka som hämtats från andra källor. Du förväntas ge hänvisningar till allt material som används och specificera källan i notapparaten. Det gäller i princip varje gång du lånar slutsatser, idéer eller fakta från ett annat verk. Det gäller förstås också varje gång du citerar från en källa eller summerar eller parafraiserar ett resonemang därifrån.

Vetenskapliga arbeten använder citat, parafraas eller referat i sin dialog med tidigare forskning och som bevisföring i den argumentation som förs. Tänk på att citaten ska vara integrerade i den egna framställningen. Läsaren ska kunna förstå hur den anförda texten ingår i argumentationen. Det är författarens röst som hela tiden ska styra framställningen och motivera alla anförda citat. Undvik därför alltför många och långa citat och referat.

Citat ska alltid återges exakt. Det finns flera olika citattyper. Dels har vi det självständiga citatet. Om det ingår i brödtexten föregås det vanligen av kolon och inbegriper minst en fullständig mening. Exempel:

Athonios definierar övningen vederläggning på följande vis: ”En vederläggning är ett omkullkastande av ett föreliggande påstående.”

Om citatet är längre kan det vara en god idé skilja ut det från brödtexten som ett blockcitat. Det gäller grovt sett citat som överstiger tre rader. Placera texten mellan två blankrader med ett indrag på ca 1 cm, och med två graders förminskning (10 punkter). Som exempel ett citat från Anders Erikssons översättning *Athonios' Progymnasmata*:

Ordet **vederläggning**, *anaskeuē*, kommer ursprungligen från ett verb som betyder ”packa ihop sin packning och bära iväg den” men verbet används sedan även om byggnader som rivs ned. Inom logiken används ordet på samma sätt som inom retoriken för att förstöra motståndarens argument. Den latinska beteckningen *refutatio* används både om övningen och den del av det färdiga talet där motbevisen anfördes.¹

Notsiffran placeras efter blockcitatets slut. Observera att citattecken inte ska inleda och avsluta blockcitat – dess formatering som blockcitat är i sig själv en tillräcklig markör.

Citat kan också vävas in i din text och då behöver inte den anförda texten föregås av kolon (märk väl att punkten denna gång ska ligga utanför citatet). Exempel:

Anders Eriksson menar att övningen vederläggning har spelat en stor roll som ett ”kritiskt vapen i händerna på dem som ifrågasatt den etablerade ordningen och världsförklaringen”.

Trots kravet på exakt återgivning i citat finns det lägen då den anförda texten kan modifieras, men dessa ingrepp måste alltid markeras tydligt. Om du vill framhäva ett ord i citatet kan detta kursiveras, men då ska du efter citatet lägga in ett: (min kursiv.). Eventuella uteslutningar i den anförda texten ska markeras med hakparentes: [...]. Om man i förtydligande syfte lägger till ord i ett citat ska det också omges av hakparentes. Om det ingår ett citat i det stycke som ska citeras används enkla citattecken för citatet i citatet. Jfr följande citat med ingrepp: ”I en kommentar till Ps. 51:12: ’Skapa i mig, Gud, ett rent hjärta’ skriver han [Luther] att med det tyska ordet för hjärta återges det latinska *anima, intellectus, voluntas, affectus*, alltså själ, förstånd, vilja och känsla. I en kommentar till Ps. 27:8 [...] skriver han att man enbart ska söka Gud genom att vända sig till honom per *intellectum et affectum*.”

4. Fotnoter

Noter ska placeras i sidans nedre marginal (=fotnoter). Huvudprincipen är att all nödvändig information om det anförda verket ska återges första gången du refererar till källan. I en bok finner du denna information på titelsidan och på den efterföljande sidan. Observera att det är författaren till själva texten som i första hand ska anges i fotnoter och litteraturförteckning,

---

¹ Anders Eriksson, *Retoriska övningar. Afthonios' progymnasmata*, Nora: Nya Doxa 2002, s. 123.

inte redaktör eller utgivare till det verk där texten eventuellt ingår (dessa anges däremot i de fullständiga uppgifterna första gången du anger källan och i litteraturförteckningen). Om författaruppgift saknas hänvisas i första hand till textens titel.

Förväxla inte förlagsort med tryckort! En bok utgiven på Bonniers har förlagsorten Stockholm. Den må vara tryckt på ett boktryckeri i Kristianstad, men det är inte den orten som ska anges. När böcker utges av universitet och särskilda institutioner finns inget förlag, men det är då universitetet eller närmare bestämt institutionen som ska anges, samt dess ort (se exempel nedan). Om information om förlagsort saknas kan denna ofta sökas upp på LIBRIS: <http://libris.kb.se/>.

Observera att den fullständiga informationen bara ges första gången källan anförs. Vid ny hänvisning till samma källa ska en förkortad referens användas. Här nedan ser du hur olika typer av källor ska redovisas.

Tryckta källor

Bok med en författare

¹ Quentin Skinner, *Reason and Rhetoric in the Philosophy of Hobbes*, Cambridge: Cambridge University Press 1996, s. 163.

² Skinner 1996, s. 18. ← Vid ny hänvisning till samma källa

Kapitel i antologi eller del av bok

³ Michael Calvin McGee, ”In Search of ’the People’ – A Rhetorical Alternative”, *Contemporary Rhetorical Theory. A Reader*, John Lucaites, Celeste Condit, & Sally Caudill (red.), New York & London: Guilford Press 1999, s. 341.

⁴ McGee 1999, s. 350. ← Vid ny hänvisning till samma källa

Tidskriftsartikel

⁵ Lennart Hellspång, ”Berättelser i argumentation”, *Rhetorica Scandinavica* 2000:16, s. 26–33.

Dagstidningsartikel

⁶ Tommy Möller, ”Valet av Juholt är logiskt utifrån opinionen i partiet”, *Dagens Nyheter* 12/3 2011.

Artikel i uppslagsbok

⁷ George A. Kennedy, ”Classical rhetoric”, *Encyclopedia of rhetoric*, Thomas O. Sloane (red.), Oxford: Oxford University Press 2001, s. 92–115.

Bok som ingår i en serie

⁸ Gerhardus Johannes Vossius, *Elementa rhetorica eller retorikens grunder*, övers. Stina Hansson (Litteraturvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet. Meddelanden, 5), Göteborg: Litteraturvetenskapliga institutionen 1990.

Examensuppsatser

⁹ Janna Svendsen, *Kekkonen i lys av sin retorikk. En retorisk og diskursiv analyse av Uhro Kaleva Kekkonens nyttårstale 1.1.1976*, C-uppsats framlagd vid Avdelningen för retorik, Litteraturvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet 2003.

Bok tryckt före 1900

¹⁰ Carl Julius Lénström, *Sveriges litteratur- och konst-historia i utkast*, Uppsala 1841.

Utgivaren (som i äldre tid ofta var identisk med tryckaren) behöver inte anges.

Verk som saknar upphovsman eller redaktör

¹¹ *Kongl. Majts och Riksens ständers faststälte regerings-form dat. Sthlm den 2 maji 1720*, Stockholm 1720.

Rapporter och utredningar som ingår i serier

¹² Huvudrapport från 2005 års katastrofkommission, *Sverige och tsunamin – granskning och förslag* (SOU 2005:104), Stockholm: Fritzes 2005.

Otryckta källor

För hänvisningar till opublicerat material, exempelvis brev eller andra handskrifter från offentliga eller privata arkiv, gäller huvudregeln att all nödvändig information om källan ska redovisas i noten. Detta gäller också vid upprepade referenser till samma källa. Muntliga

källor har en annan status än skriftliga. Om inspelningar saknas kan författaren inte styrka lämnade uppgifter eller citat, och därför gäller det att använda sådana källor med försiktighet.

Material från bibliotek och arkiv

¹ Brev från C.J.L. Almqvist till P.D.A. Atterbom (G 8 g), Uppsala universitetsbibliotek.

Intervjuer, föreläsningar och andra muntliga källor

² Frida Jönsson, riksdagsledamot för Centern, Stockholm. Intervju 2/8 2010.

³ Ann Öhrberg, docent vid litteraturvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet, ”Retorik och etik”, föreläsning 12/3 2011.

Digitala källor

För referenser till digitala källor gäller samma krav som för tryckta källor: av hänvisningen ska det framgå vad det är för en källa och man ska få information om hur man får tag på den. Webbadressen (URL) måste läggas in, men det räcker inte – även namn på källan krävs. Dessutom ska man ange åtkomstdatum. Observera att utgivaren ibland själv anger hur källhänvisningen ska se ut.

Elektronisk antologi- och tidskriftsartikel

¹ Lloyd F. Bitzer, ”Den retoriske situation”, *Rhetorica Scandinavica* 1997:3, e-artikel, version 2006-6, www.rhetorforlag.se/rhetorica/e (29/4 2011).

² Bitzer 1997, s. 7.

← Vid ny hänvisning till samma källa

Tidningsartikel

³ Will Self, ”Back to the fantasy”, *New Statesman* 29/4 2011, <http://www.newstatesman.com/society/2011/05/royal-sex-kate-public-monarchy> (29/4 2011).

Webbsida

⁴ Regeringskansliet, Landsbygdsdepartementet, ”Skogsriket – ny vision för fler jobb på landsbygden”, <http://www.sweden.gov.se/sb/d/1473> (29/4 2011).

⁵ ”Skogsriket”, a.a.

← Vid ny hänvisning till samma källa behöver inte webbadressen upprepas

Blogginlägg

⁶ Bodil Malmsten, ”Krrritiker!” (19/1 2010), *Finistère*,
http://www.finistere.se/blogg/entry.asp?ENTRY_ID=1950 (29/4 2011).

⁷ Carl Bildt, Twitter, 28/12 2012, 14:27, <https://twitter.com/carlbildt> (28/12 2012).

Digitala uppslagsverk eller lexikon

⁸ ”Catacosmesis”, *Silva Rhetoricae*, <http://rhetoric.byu.edu/> (29/4 2011).

Webbplats med videoklipp

⁹ ”Olof Palme – Därför är jag demokratisk socialist” (1982), Youtube
<http://www.youtube.com/watch?v=7V7IqUjFcoQ> (28/12 2012).

Filmer, tv- och radioprogram

Filmer, tv- och radioprogram refereras av hävd ganska summariskt. För spelfilmer brukar t.ex. endast regissör, titel och produktionsår anges. Om filmen eller programmet finns – tillfälligt eller mera långvarigt – tillgängligt på internet bör detta anges (jfr nedan).

Filmer

¹ Michael Moore, *Roger & Me*, Warner Bros, 1989.

Tv-program

² *Debatt*, ”Sjukförsäkring och knark”, Sveriges television, 14/4 2011, Svt Play,
http://svtplay.se/v/2395693/debatt/del_13_av_18?sb,p104688,1,f,-1 (29/4 2011), tillgänglig
t.o.m. 18/6 2011.

Radioprogram

³ *Studio ett*, ”Kungligt bröllop i London”, Sveriges radio, 29/4 2011.

5. Käll- och litteraturförteckning

Alla källor som använts i uppsatsen ska listas i en käll- och litteraturförteckning. Mönstret för hänvisningarna är närmast identiskt med den som redovisades för notapparaten ovan. Det som skiljer är att käll- och litteraturförteckningen listar posterna alfabetiskt, varför efternamnen ska stå före förnamnen. Om flera verk av samma författare används ska de ordnas inbördes kronologiskt med äldsta verket först. Verken i käll- och litteraturförteckningen ska inte upprepa sidhänvisningar som gjorts i uppsatsen (detta framkommer ju i noterna). Vad som däremot ska anges är vilka sidor anförda *artiklar* upptar i volymerna där de ingår – jfr exemplen nedan.

Om uppsatsen använder flera olika typer av källor kan man dela in källförteckningen i underrubriker, t.ex. tryckta och otryckta källor. För källor från internet gäller samma regler som andra källor, dvs. man anger författare, titel och så vidare, men dessutom ska man ange hemsidans adress och det datum då man hämtade informationen från sidan. Internetkällor kan i regel inordnas under den reguljära litteraturförteckningen, men om man har många sådana källor kan man ställa upp dem separat. Här följer ett exempel:

Källor och litteratur

Otryckta källor

Nordiska museets arkiv

”Stadga i MannaSamfund. Antagen d. 24 Jan. 1819” (J.A. Hazelius arkiv, Almqvist L–Ö, II).

Uppsala universitetsbibliotek

Brev från C.J.L. Almqvist till P.D.A. Atterbom (G 8 g).

← Det står en fritt att välja om man vill avsluta posterna i litteraturlistan med eller utan punkt

Litteratur

Aristoteles, *The "Art" of Rhetoric*, övers. John Henry Freese, [The Loeb Classical Library, 193] Cambridge: Harvard University Press 1926.

Hansson, Stina, *Från Hercules till Swea. Den litterära textens förändringar* (Skrifter utgivna av Litteraturvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet, 39), Göteborg: Litteraturvetenskapliga institutionen 2000.

—, [Rec. av] Birgitte Mral, *Talande kvinnor. Kvinnliga retoriker från Aspasia till Ellen Key*, *Samlaren* 122, 2001, s. 183–185.

Jasinski, James, "Ethos", *Sourcebook on Rhetoric*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications 2001, s. 229–233.

Malmsten, Bodil, "Krrritiker!" (19/1 2010), *Finistère*,
http://www.finistere.se/blogg/entry.asp?ENTRY_ID=1950 (29/4 2011).

Skinner, Quentin, *Reason and Rhetoric in the Philosophy of Hobbes*, Cambridge: Cambridge University Press 1996.

6. Bedömningsgrunder för B-uppsats i retorik

Uppsatsen bedöms genom en sammanvägning av en rad krav och målrelaterade kriterier. Det är å ena sidan t.ex. ett krav att man deltar aktivt i seminarierna och att man genomför en opposition enligt förelagda anvisningar. Å andra sidan finns det en rad kvalitativa mål, t.ex. vad gäller behärskningen av vetenskapligt skrivande eller förmågan att omsätta retorikvetenskaplig teori och metod i en uppsats. Betyget U, G eller VG grundar sig på i vilken grad sådana mål är uppfyllda. (För dessa formella kriterier, se appendix.) Dessa krav och målrelaterade kriterier är formellt formulerade och döljer en rad mera specifika bedömningsgrunder som läraren tar hänsyn till när den sätter betyg. Nedan följer en lista som mer konkret lägger ut de bedömningsgrunderna. Poängen med listan är att du som student ska kunna skapa dig en uppfattning om vad som utgör en godkänd respektive väl godkänd uppsats. Observera att lärarens bedömning alltid är en sammanvägning av den enskilda uppsatsens förtjänster och brister. En uppsats brister i vissa avseenden kan ibland vägas upp av stora förtjänster i andra.

För betyget Godkänd:

- Problemet som analyseras i uppsatsen ska vara relaterat till retorikämnet.
- Det ska finnas en tydlig frågeställning som motiveras.
- Materialet ska vara relevant för frågeställningen.
- Val av teori och metod ska vara relevant för frågeställningen och materialets beskaffenhet.

- Tidigare forskning som berör ditt ämne bör beaktas.
- Uppsatsen ska visa en grundläggande förmåga att finna och använda relevant retorikvetenskaplig litteratur.
- Uppsatsen ska ha en ändamålsenlig disposition.
- Det ska gå att följa argumentationen genom hela uppsatsen.
- Slutsatsen ska utgå från de resultat som presenteras i uppsatsen.
- Uppsatsen ska vara språkligt klar och välskriven.
- Formalia ska följa givna anvisningar.
- Studenten ska genomföra en opposition där en annan uppsats sammanfattas, värderas och diskuteras samt försvara den egna uppsatsen vid opposition.

Därutöver för betyget Väl godkänd:

- Frågeställningen ska vara tydlig, relevant och vetenskapligt motiverad.
- Frågeställning, metod, teori och resultatredovisning ska tydligt hänga samman.
- Slutsatserna ska problematisera det egna arbetet och därmed visa på ett kritiskt förhållningssätt till teori, metod, analys och resultat.
- Undersökningen ska visa på förståelse av den teori eller de teoretiska perspektiv som använts, och säkerhet i tillämpningen av den.

Betygskriterier, Retorik B, uppsats 7,5 hp

För att erhålla ett G eller ett VG måste man nå upp till kraven inom varje delkriterium. X = kravet respektive kriteriet som måste uppfyllas för respektive betygssteg.

	KRAV OCH MÅLRELATERADE KRITERIER	BETYG		
		U	G	VG
	Aktivt deltagande i seminarier	-	x	x
	Genomförande av uppsats enligt förelagda anvisningar	-	x	x
	Genomförande av opposition enligt förelagda anvisningar	-	x	x
M Å L R E L A T E R A D E K R I T E R I E R	1. Studenten skall ha redovisat förmågan att självständigt analysera retoriska problem. För respektive betygssteg skall studenten:			
		U	G	VG
	Ha redovisat grundläggande förmåga att självständigt analysera retoriska problem	-	x	x
	Ha redovisat mycket god förmåga att självständigt analysera retoriska problem	-	-	x
	3. Studenten skall ha redovisat en vidareutveckling av sin förmåga att kommunicera i skrift. För respektive betygssteg skall studenten:			
		U	G	VG
	Ha redovisat en tillfredsställande vidareutveckling av sin förmåga att kommunicera i skrift	-	x	x
	Ha redovisat en mycket god vidareutveckling av sin förmåga att kommunicera i skrift	-	-	x
	4. Studenten skall ha redovisat en utveckling av sina kunskaper i retorikvetenskaplig teori och metod, samt redovisat förmågan att omsätta dessa kunskaper i form av en smärre vetenskaplig uppsats. För respektive betygssteg skall studenten:			
		U	G	VG
	Ha redovisat en tillfredsställande utveckling av sina kunskaper i retorikvetenskaplig teori och metod, samt redovisat tillfredsställande förmåga att omsätta dessa kunskaper i form av en smärre vetenskaplig uppsats	-	x	x
	Ha redovisat en mycket god utveckling av sina kunskaper i retorikvetenskaplig teori och metod, samt redovisat mycket god förmåga att omsätta dessa kunskaper i form av en smärre vetenskaplig uppsats	-	-	x

UPPSALA UNIVERSITET
Litteraturvetenskaplig institutionen
Avdelningen för retorik
Retorik B

Uppsats 7,5 hp

Namn
E-postadress

Uppsatsens titel
Eventuell undertitel

Handledare: xxxx xxxxxx
Litteraturvetenskapliga institutionen
VT/HT ÅR